



Polskie Sieci Elektroenergetyczne
Spółka Akcyjna



FAQ

NAJCZĘŚCIEJ ZADAWANE PYTANIA

PUBLICZNE KONSULTACJE KODEKSU SIECI

W ZAKRESIE

BILANSOWANIA

Konstancin-Jeziorna, 9 lipca 2013 r.

NAJCZĘŚCIEJ ZADAWANE PYTANIA

DOTYCZĄCE

KODEKSU SIECI W ZAKRESIE

BILANSOWANIA

1. Jaki jest cel niniejszego dokumentu?

Dokument ma na celu omówienie przedstawionego przez ENTSO-E do publicznej konsultacji Kodeksu Sieci w zakresie Bilansowania, zwanego dalej Kodeksem EB (Network Code on Electricity Balancing – NC EB). Niniejszy dokument został przygotowany w formie FAQ, czyli przedstawia odpowiedzi na najważniejsze pytania pojawiające się na kolejnych etapach procesu opracowywania Kodeksu EB. Pytania i odpowiedzi zostały uporządkowane zgodnie ze strukturą Kodeksu. Informacje zawarte w niniejszym opracowaniu zostały przygotowane zgodnie z najlepszą wiedzą. Jednakże, w wyniku procesu publicznej konsultacji obecna wersja Kodeksu EB może ulec zmianie, a co za tym idzie niektóre zapisy niniejszego dokumentu mogą stać się bezprzedmiotowe.

2. Czym jest Kodeks w zakresie Bilansowania?

Kodeks w zakresie Bilansowania to zbiór przepisów regulujących organizację europejskiego rynku energii w zakresie rynkowego pozyskiwania oraz transgranicznej wymiany usług bilansujących. Z prawnego punktu widzenia Kodeks jest odpowiednikiem Rozporządzenia, a więc będzie prawnie wiążący po publikacji przez Komisję Europejską.

3. Kogo będą obowiązywać przepisy Kodeksu EB?

Po przejściu przez proces komitologii (akceptacja Kodeksu przez komitet ekspertów z krajów członkowskich UE), Kodeks EB uzyska status Rozporządzenia, a tym samym będzie obowiązywać wprost wszystkich uczestników rynku.

4. Jakie obszary mają być uregulowane przez Kodeks EB?

Kodeks EB ma za zadanie regulować zagadnienia związane z pozyskiwaniem oraz transgraniczną wymianą usług bilansujących. Podstawowe obszary regulowane przez Kodeks to:

- Ogólne zasady działania i współpracy na europejskim rynku bilansującym
- Produkty wykorzystywane na europejskim rynku bilansującym
- Zasady pozyskiwania rezerw bilansujących
- Zasady pozyskiwania i aktywacji energii bilansującej
- Transgraniczna wymiana usług bilansujących (w zakresie energii i rezerw)
- Zasady wykorzystania zdolności przesyłowych na potrzeby bilansowania
- Rozliczenia pomiędzy uczestnikami rynku
- Ścieżka dojścia od aktualnej sytuacji do modelu docelowego

5. Dlaczego ENTSO-E opracowuje Kodeks?

Rola ENTSO-E w procesie tworzenia Kodeksu Sieciowego została określona zgodnie z Rozporządzeniem 714/2009 (trzeci pakiet energetyczny). Na ENTSO-E nałożono obowiązek opracowania Kodeksu spójnego z Wytycznymi Ramowymi przygotowanymi przez Europejskiego Regulatora (ACER).

6. Dlaczego zdecydowano się na ten poziom szczegółowości?

Opracowany przez ENTSO-E i przedstawiony do publicznych konsultacji Kodeks EB powinien być na tyle elastyczny, aby umożliwić wprowadzanie drobnych zmian w organizacji rynku bez potrzeby każdorazowego przechodzenia przez długotrwały proces komitologii. Jednocześnie, zapisy Kodeksu powinny być na tyle jednoznaczne aby umożliwić niezbędną harmonizację. Ponadto w pracach nad Kodeksem uwzględniono, że ze względu na małe doświadczenie w działaniu transgranicznych rynków bilansujących, wiele szczegółów rozwiązania będzie musiało zostać opracowane w trakcie implementacji. Poziom szczegółowości Kodeksu EB wynika z powyższych uwarunkowań.

7. W jaki sposób można zgłaszać uwagi do Kodeksu?

Uwagi do Kodeksu należy zgłaszać do ENTSO-E poprzez dedykowaną stronę internetową <http://www.entsoe.eu/consultations>, zawierającej także szczegółowy opis procedury zgłaszania uwag. W przypadku zgłoszeń inną drogą aniżeli wskazany interfejs internetowy, uwagi oraz komentarze nie zostaną uznane jako formalnie zgłoszone. Termin zgłaszania uwag przez zainteresowane strony mija z dniem 16 sierpnia br.

8. W jaki sposób będą rozpatrywane zgłaszane uwagi?

Wszystkie zgłoszone do ENTSO-E uwagi będą rozpatrywane przez zespoły robocze ENTSO-E opracowujące Kodeks. Niezbędne zmiany zostaną wprowadzone do ostatecznej wersji Kodeksu. Wszystkie zmiany zostaną objaśnione i uzasadnione.

9. W jaki sposób podmioty sektora były zaangażowane w proces tworzenia Kodeksu EB?

ENTSO-E stworzyło grupę konsultacyjną złożoną z europejskich organizacji branżowych (Europex, EFET, EWEA, Eurelectric, CEFIC, IFIEC, CEDC, GEODE, EDSO4SG, CECED, ACER, Komisja Europejska). Liczne spotkania grupy w trakcie tworzenia Kodeksu były źródłem wielu cennych wskazówek.

10. Jakie są kolejne kroki w procesie tworzenia Kodeksu EB?

Do dnia 16 sierpnia br. będzie prowadzony przez ENTSO-E proces publicznej konsultacji. Po zebraniu uwag, ENTSO-E opracuje zaktualizowaną wersję Kodeksu i przedłoży go do akceptacji przez ACER do 31 grudnia 2013 r. Następnie ACER zaopiniuje Kodeks oraz, zakładając, że będzie to opinia pozytywna, przekaże dokument do Komisji Europejskiej (KE). KE dokona weryfikacji Kodeksu celem sprawdzenia czy przyczynia się on do osiągnięcia celu nadrzędnego, tj. stworzenia dobrze funkcjonującego rynku energii elektrycznej w Europie, a następnie przekaże go do procedury komitologii.

Zasady działania europejskiego rynku bilansującego

11. Jaki będzie model działania transgranicznego rynku bilansującego?

Transgraniczny rynek bilansujący ma działać zgodnie z tzw. modelem „TSO-TSO”. W modelu tym każdy uczestnik rynku zgłasza oferty na energię i rezerwy wyłącznie do Operatora Systemu Przesyłowego (OSP) w obszarze którego jest on podłączony. Następnie wszyscy OSP przekazują oferty oraz własne zapotrzebowanie na energię bilansującą bądź rezerwy do globalnego mechanizmu, który wybiera oferty w najkorzystniejszy sposób pokrywające zapotrzebowanie OSP, uwzględniając dostępne zdolności przesyłowe oraz ograniczenia techniczne. Informacje o zaakceptowanych ofertach trafiają do przekazujących je OSP, którzy przekazują je do podłączonych w ich obszarze uczestników rynku.

W procesie wymiany rezerw w okresie przejściowym może być stosowany również tzw. model „TSO-BSP”, w którym dostawca rezerw z jednego obszaru może zawrzeć bezpośrednio kontrakt z innym TSO. Wymaga to przeprowadzenia szczegółowych analiz wpływu takiej wymiany na rynek oraz uzasadnienia jej potrzeby i uzyskania zgody krajowych Urzędów Regulacji z obu obszarów. Wymiana energii bilansującej może odbywać się wyłącznie zgodnie z modelem „TSO-TSO”.

12. Jakie produkty będą wymieniane w ramach europejskiego rynku bilansującego?

Szczegółowy opis standardowych produktów wymienianych na europejskim rynku bilansującym zostanie opracowany wspólnie przez wszystkich Operatorów Systemów Przesyłowych (OSP), nie później niż 12 miesięcy po wejściu w życie kodeksu. Produkty standardowe powinny spełniać wszystkie potrzeby OSP oraz uczestników rynku, w szczególności umożliwiając udział w rynku stronie popytowej oraz źródłom odnawialnym.

OSP mogą używać również produktów niestandardowych jeżeli są one potrzebne do zapewnienia bezpieczeństwa systemu pod warunkiem, że nie zaburzają one działania rynku oraz zostaną zatwierdzone przez krajowy Urząd regulacji.

13. Co to jest „Coordinated Balancing Area” – CoBA?

Obszar skoordynowanego bilansowania („Coordinated Balancing Area” – CoBA) jest podstawowym narzędziem służącym stopniowej implementacji europejskiego rynku bilansującego. CoBA obejmuje obszar działania co najmniej dwóch Operatorów Systemów Przesyłowych (OSP) i wymaga wymiany przez nich co najmniej jednego produktu standardowego dla energii bilansującej bądź rezerw. W ramach CoBA wymagany jest określony poziom harmonizacji procesów poszczególnych OSP, a część rozwiązań dotyczących bilansowania musi być zatwierdzana przez wszystkie Urzędy Regulacji z krajów należących do CoBA.

Takie podejście pozwoli na tworzenie na rynku bilansujących rozwiązań lokalnych, które następnie będą się łączyć i rozszerzać (geograficznie oraz w zakresie wymienianych produktów) dążąc do modelu docelowego – pan-Europejskiego rynku bilansującego dla wszystkich rodzajów rezerw.

14. Jakie są zależności pomiędzy dostawcą usług bilansujących (BSP) a podmiotem odpowiedzialnym za bilansowanie (BRP)?

Dostawca usług bilansujących (BSP) zgłasza oferty na energię i rezerwy bilansujące do Operatora Systemu Przesyłowego (OSP), w którym jest podłączony i jest odpowiedzialny za realizację zaakceptowanych ofert. Każdy BSP musi zawrzeć kontrakt z podmiotem odpowiedzialnym za bilansowanie (BRP). BRP jest odpowiedzialny za zgłoszenie i aktualizację swojej pozycji (zawarte kontrakty) do OSP oraz za rozliczenie niezbilansowania skojarzonych z nim BSP. BSP może w szczególności sam pełnić rolę BRP, jeśli spełni warunki określone przez OSP.

Pozyskiwanie i wymiana rezerw

15. Czy transgraniczna wymiana rezerw będzie obowiązkowa?

Nie, transgraniczna wymiana rezerw jest opcjonalna. Operatorzy systemu przesyłowego wymieniający energię bilansującą w ramach CoBA mogą dowolnie tworzyć zawierające się w niej CoBA dla wymiany rezerw.

16. Jakie są zasady pozyskiwania rezerw?

Operator systemu przesyłowego jest odpowiedzialny za pozyskanie rezerwy od ich dostawców (BSP) w sposób rynkowy zgodnie z ustalonymi przez niego „Zasadami Bilansowania” (*Terms and*

Conditions). BSP z kontraktem na rezerwy ma obowiązek zgłoszenia ofert na rynku bilansującym z wolumenem nie mniejszym niż kontrakt na rezerwy.

Rezerwy mogą być pozyskiwane przez OSP maksymalnie na okres 12 m-cy. Zawieranie dłuższych kontraktów na rezerwy wymaga zgody wszystkich krajowych Urzędów Regulacji z CoBA i powinno być zharmonizowane w CoBA. Dla produktów nie wymienianych w ramach CoBA do pozyskiwania rezerw na okres dłuższy niż 12 miesięcy wystarczająca jest zgoda krajowego Urzędu Regulacji.

Rezerwy powinny być pozyskiwane przez OSP osobno w górę i w dół, z wyjątkiem rezerwy pierwotnej. Jednak za zgodą wszystkich krajowych Urzędów Regulacji z CoBA możliwe jest łączenie ofert na rezerwy w górę i w dół.

17. Na jakich zasadach mogą być wymieniane lub współdzielone rezerwy?

Operatorzy Systemów Przesyłowych (OSP) mogą tworzyć CoBA pozwalającą na wymianę lub współdzielenie rezerw. OSP uczestniczący w CoBA dla wymiany rezerw mają obowiązek przekazania wszystkich ofert na dany typ rezerwy otrzymanych od BSP podłączonych do ich sieci do globalnego mechanizmu optymalizującego wykorzystanie rezerw w całym obszarze CoBA. Wszyscy OSP z CoBA dla wymiany rezerw powinni opracować metodę wyceny wymienianych w jej ramach produktów.

18. Czym różni się wymiana od współdzielenia rezerw?

Wymiana rezerw pozwala Operatorowi Systemu Przesyłowego (OSP) na pozyskanie części rezerw od BSP podłączonych w obszarze innego OSP. Nie zmienia to ilości rezerwy pozyskiwanej globalnie na terenie Europy.

Współdzielenie pozwala na wspólne wykorzystanie części rezerw przez więcej niż jednego OSP, co powoduje globalne zmniejszenie ilości zakontraktowanych rezerw.

19. Na czym polega transfer obowiązku świadczenia rezerw?

Transfer obowiązku świadczenia rezerw polega na przekazaniu obowiązku związanego z realizacją kontraktu na rezerwy z jednego BSP na innego BSP w ramach CoBA. Oznacza to, że BSP na którego zostanie przetransferowany obowiązek świadczenia rezerw będzie zobligowany do złożenia oferty na dostawę energii bilansującej zgodnie z wolumenem zakontraktowanej rezerwy. Podczas transferu obowiązku świadczenia rezerw muszą zostać uwzględnione dostępne zdolności przesyłowe oraz szczegółowe warunki określone przez każdego Operatora Systemu Przesyłowego w „Zasadach Bilansowania” (*Terms and Conditions*). Ponadto każdy przypadek transferu obowiązku świadczenia rezerw musi zostać zatwierdzony przez wszystkich OSP, których on dotyczy.

Pozyskiwanie, aktywacja i wymiana energii bilansującej

20. Czy transgraniczna wymiana energii bilansującej będzie obowiązkowa?

Tak, zgodnie z zapisami Kodeksu EB każdy Operator Systemu Przesyłowego (OSP) ma obowiązek współpracować z innymi OSP w ramach CoBA dla wymiany energii bilansującej. Początkowo (2 lata od wejścia Kodeksu w życie) wymagana jest współpraca z co najmniej jednym innym OSP, dla co najmniej jednego produktu standardowego. Docelowo (6 lat od wejścia Kodeksu w życie) powinien powstać pan-Europejski mechanizm wymiany energii bilansującej.

21. Jakie są zasady pozyskiwania energii bilansującej?

Operator Systemu Przesyłowego (OSP) pozyskuje oferty na energię bilansującą od dostawców usług (BSP) podłączonych do jego sieci. Za zgodą krajowego Urzędu Regulacji OSP ma możliwość

zobowiązania BSP do podawania informacji o niewykorzystanych zdolnościach wytwórczych i oferowania całości dostępnych zdolności wytwórczych jako energia bilansująca.

22. *Jakie są zasady aktywacji energii bilansującej?*

Operator Systemu Przesyłowego (OSP) przekazuje wszystkie oferty na produkty standardowe uzyskane od BSP podłączonych do jego sieci do centralnego mechanizmu aktywacji w CoBA. W okresie przejściowym każdy OSP może zachować dla siebie część najdroższych ofert (tzw. *Unshared Bids*). Oprócz ofert każdy OSP przekazuje do centralnego mechanizmu aktywacji swoje zapotrzebowanie oraz ograniczenia techniczne. Globalny mechanizm wyznacza optymalną aktywację ofert i przesyła wyniki do OSP, którzy aktywują oferty u dostawców podłączonych w ich sieci.

OSP z systemów centralnie dysponowanych mogą, za zgodą krajowego Urzędu Regulacji, dokonywać konwersji ofert zgłaszanych przez BSP przed przesłaniem ich do centralnego mechanizmu, w celu uwzględnienia ich faktycznej dostępności, ze względu na aktualny stan systemu.

23. *Na jakiej podstawie dokonywany jest wybór aktywowanych ofert?*

Centralny mechanizm w CoBA wybiera oferty na podstawie procesu optymalizacji dążącego do pokrycia zapotrzebowania na energię bilansującą w całym obszarze CoBA jak najniższym kosztem biorąc pod uwagę: ceny ofert i ich dostępność, zapotrzebowanie, dostępne zdolności przesyłowe, ograniczenia techniczne. Mechanizm aktywacji może też analizować zależności pomiędzy produktami, zastępując jedne produkty drugimi jeżeli mają one takie same lub lepsze parametry techniczne i są korzystniejsze z ekonomicznego punktu widzenia.

Zasady wykorzystania zdolności przesyłowych

24. *W jaki sposób można pozyskać transgraniczne zdolności przesyłowe na potrzeby bilansowania?*

Na potrzeby rynku bilansującego Operatorzy Systemów Przesyłowych będą mogli wykorzystać wolne zdolności przesyłowe pozostałe po zamknięciu transgranicznego Rynku Dnia Bieżącego. Jeżeli taka ilość zdolności okaże się niewystraczająca OSP mają możliwość rezerwacji zdolności z wyprzedzeniem bądź pozyskania ich poprzez alokację w ramach skoordynowanego rynkowego optymalizującego wymianę energii i rezerw. Każda rezerwacja zdolności przesyłowych na potrzeby bilansowania wymaga przeprowadzenia analiz i wykazania że przynosi to korzyści dla rynku oraz zatwierdzenia przez krajowy Urząd Regulacji. Dla rezerwacji krótkoterminowych (mniej niż 1 miesiąc przed), możliwe jest zastosowanie uroszczonych (przyśpieszonych) metod analizy i zatwierdzania rezerwacji zdolności przesyłowych.

25. *Na czym polega alokacja zdolności przesyłowych w ramach skoordynowanego rynku energii i rezerw?*

Alokacja zdolności przesyłowych w ramach skoordynowanego rynku energii i rezerw, polega na zastosowaniu mechanizmu rynkowego, który analizując jednocześnie oferty na wymianę energii i rezerw dokona alokacji zdolności przesyłowych do najbardziej korzystnych transakcji optymalizując wykorzystanie dostępnych zasobów sieciowych. Podstawową różnicą w stosunku do mechanizmu rezerwacji zdolności przesyłowych jest to, że przydział zdolności do energii bądź rezerw następuje na podstawie rzeczywistej różnicy cen rezerw i energii pomiędzy obszarami rynkowymi (znane są wszystkie oferty), a nie na podstawie prognoz tych cen.

Rozliczenia i wycena

26. *Jakie mechanizmy rozliczeń zostały zdefiniowane w Kodeksie?*

Kodeks EB definiuje następujące mechanizmy rozliczeń:

- **TSO-BSP** – rozliczenia pomiędzy Operatorem Systemu Przesyłowego i podłączonymi w jego obszarze dostawcami usług bilansujących (BSP), za dostarczoną energię i rezerwy;
- **TSO-BRP** – rozliczenia pomiędzy Operatorem Systemu Przesyłowego i działającymi w jego obszarze podmiotami odpowiedzialnymi za bilansowanie (BRP), za energię niezbilansowania;
- **TSO-TSO** – rozliczenia pomiędzy Operatorami Systemu Przesyłowego za wymienioną energię bilansującą i rezerwy.

Wszystkie mechanizmy rozliczeń powinny zapewniać: sprawiedliwy rozdział kosztów i korzyści, brak zachęt do niekorzystnych działań dla: OSP, BSP, BRP oraz neutralność finansową OSP (w okresie czasu zdefiniowanym przez krajowy Urząd Regulacji).

27. *Na jakich zasadach będzie rozliczana energia bilansująca?*

Rozliczenia energii bilansującej będą dotyczyły aktywowanej energii z rezerw pierwotnej (opcjonalnie), wtórnej oraz trójnej. Metoda wyceny zostanie opracowana przez wszystkich Operatorów Systemów Przesyłowych (OSP) w ciągu 12 miesięcy od wejścia Kodeksu w życie. Metoda wyceny będzie oparta o ceny marginalne, o ile OSP nie wykażą, że inne podejście jest lepsze i nie zostanie to zaakceptowane przez wszystkie krajowe Urzędy Regulacji.

Szczegółowe zasady wyznaczania wolumenów energii bilansującej określana są przez każdego OSP i powinny być oparte o wolumeny aktywowanych ofert (w przypadku rezerwy wtórnej i trójnej) bądź o dostarczoną energię (rezerwa pierwotna).

28. *Na jakich zasadach będzie rozliczana energia niezbilansowania?*

Szczegółowe zasady wyznaczania wolumenu niezbilansowania zostaną ustalone przez każdego Operatora Systemu Przesyłowego (OSP). Mają być one oparte o:

- Zgłoszoną pozycję kontraktową (*Notified Position*);
- Fizyczną dostawę bądź odbiór energii (*Allocated Volume*);
- Aktywowaną energię bilansującą (*Adjustments*).

Energia niezbilansowania musi zostać rozliczona niezależnie dla każdego kierunku, obszaru i okresu czasu oraz dla każdego uczestnika rynku bez wyjątku.

Ceny energii niezbilansowania mają karać za niezbilansowanie niekorzystne dla systemu. Cena niezbilansowania w przypadku niedostarczenia energii musi być nie niższa niż średnioważona cena aktywowanych rezerw w górę. Cena niezbilansowania w przypadku dostarczenia zbyt dużej ilości energii musi być nie wyższa niż średnioważona cena aktywowanych rezerw w dół.

Kodeks nie reguluje zasad wyceny w przypadku niezbilansowania korzystnego dla systemu, zostawiając to decyzji każdego OSP.

29. *Jakie są elementy rozliczeń pomiędzy Operatorami Systemów Przesyłowych?*

Mechanizm rozliczeń pomiędzy Operatorami Systemów Przesyłowych (OSP) zostanie opracowany przez wszystkich OSP, w taki sposób aby zapewniał sprawiedliwą dystrybucję kosztów i korzyści wynikających z wymiany energii bilansującej oraz generował właściwe sygnały rynkowe i zachęty dla OSP. Operatorzy powinni rozliczyć pomiędzy sobą:

- Wymianę energii bilansującej;
- Wymianę energii wynikającą z unikania aktywacji rezerw w przeciwnych kierunkach (*Imbalance Netting*);
- Wymianę energii wynikającą z ograniczeń rampy;

- Odchylenia nieplanowe.

30. Na jakich zasadach będą rozliczane rezerwy?

Mechanizm wyceny oraz zasady rozliczania rezerw, zarówno pomiędzy Operatorem Systemu Przesyłowego (OSP) i ich dostawcą oraz pomiędzy Operatorami zostaną zdefiniowane przez OSP z CoBA dla wymiany rezerw. Zasady te muszą być zgodne z celami zdefiniowanymi w Kodeksie oraz zostać zatwierdzone przez krajowe Urzędy Regulacji.

Harmonogram rozwoju europejskiego rynku bilansującego

31. Jaki będzie harmonogram wprowadzania rynku bilansującego?

Zgodnie z zapisami Kodeksu EB ścieżka dojścia do docelowego modelu europejskiego rynku bilansującego powinna wyglądać następująco:

- **2 lata** po wejściu Kodeksu EB w życie, w ramach lokalnych CoBA:
 - Wymiana energii bilansującej z „Replacement Reserves” (rez trójna)
 - Unikanie aktywacji rezerw w przeciwnych kierunkach
- **3 lata** po wejściu Kodeksu EB w życie:
 - Propozycja modelu wymiany rezerw aktywowanych automatycznie
 - Możliwość propozycji zmiany modelu docelowego, jeżeli jego założenia okażą się nierealizowalne, lub nieoptyczne
 - Harmonizacja założeń dotyczących wyznaczania wolumenu i cen niezbilansowania
 - Harmonizacja założeń dotyczących długości okresu w którym wyznaczane jest niezbilansowanie
- **4 lata** po wejściu Kodeksu EB w życie:
 - Rozszerzenie modelu wymiany energii o manualnie aktywowaną rezerwę wtórną (manual Frequency Restoration Reserves)
 - Koordynacja wymiany rezerw aktywowanych automatycznie pomiędzy OSP
- **6 lat** po wejściu Kodeksu EB w życie:
 - Implementacja **pan-Europejskiego** modelu wymiany energii bilansującej dla wszystkich rodzajów rezerw (o ile model docelowy nie został zmodyfikowany po 3 latach od wejścia Kodeksu EB w życie)